REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

27/01/2022 - ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES DE LA MAISON PERSONNELLE DE L'ARCHITECTE FRANKINET SISE AVENUE DES ROGATIONS 21 A WOLUWE-SAINT-LAMBERT

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu le Code bruxellois de l'aménagement du territoire (CoBAT), les articles 222 et 227,

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 02 avril 1999 inscrivant sur la liste de sauvegarde comme ensemble les façades et toitures des maisons sises aux nos 15, 17, 19 et 21 de l'avenue des Rogations à Woluwe-Saint-Lambert ;

Vu la demande de classement comme monument des façades avant et arrière, de la toiture, du hall d'entrée et de la cage d'escalier menant du rez-de-chaussée au 1er étage de la maison Frankinet sis avenue des Rogations 21 à Woluwe-Saint-Lambert, introduite par les propriétaires en date du 09 juin 2021 ;

Vu l'accusé de réception complet envoyé en date du 15 juillet 2021 en application de l'article 222 § 2 à 8 du CoBAT ;

Vu la demande d'avis envoyée au Collège des Bourgmestre et Echevins de la commune de Woluwe-Saint-Lambert ainsi qu'à la Commission royale des Monuments et des Sites en date du 09 septembre 2021, en application de l'article 222 § 3 du CoBAT ;

Considérant que la demande de classement est basée sur les éléments suivants :

- La maison, de style Art Nouveau, est la maison personnelle de l'architecte Edouard Frankinet. Elle est représentative des maisons d'habitations du début du 20e siècle tout en se distinguant par ses nombreuses ornementations tant extérieures qu'intérieures ;
- La façade avant présente un jeu de ressauts, de couleurs et de matériaux, de lignes et de courbes,

27/01/2022 - BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN DE PERSOONLIJKE WONING VAN ARCHITECT FRANKINET GELEGEN AAN DE KRUISDAGENLAAN 21 TE SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE

De Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest,

Gelet op het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO), met name de artikelen 222 en 227;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 02 april 1999 houdende inschrijving op de bewaarlijst als geheel van de gevels en daken van de woningen gelegen aan de nrs. 15, 17, 19 en 21 van de Kruisdagenlaan te Sint-Lambrechts-Woluwe;

Gelet op het verzoek tot bescherming als monument van de voor- en achtergevel, het dak, de inkomhal en het trappenhuis dat leidt van het gelijkvloers naar de 1e verdieping van het huis Frankinet gelegen aan de Kruisdagenlaan 21 in Sint-Lambrechts-Woluwe, dat op 09 juni 2021 door de eigenaars is ingediend;

Gelet op het ontvangstbevestiging van volledig dossier dat op 15 juli 2021 is verzonden overeenkomstig artikel 222 § 2 tot 8 van het BWRO;

Gelet op het verzoek om advies verstuurd naar het College van Burgemeester en Schepenen van de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe en naar de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen op 09 september 2021 overeenkomstig artikel 222 § 3 van het BWR;

Overwegende dat de aanvraag tot bescherming op de volgende elementen is gebaseerd:

- Het huis, in ar-nouveaustijl, is de persoonlijke woning van de architect Edouard Frankinet. Het is representatief voor woonhuizen uit het begin van de 20e eeuw, maar onderscheidt zich door de talrijke versieringen aan de buiten- en binnenkant;
- De voorgevel vertoont een reeks uitsprongen, kleuren en materialen, lijnen en rondingen, maar ook glas-in-

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
KANSELARIJ
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING

ainsi que des vitraux, des ferronneries et un sgraffite qui pourrait avoir été dessiné par Paul Cauchie, collègue et ami de l'architecte ;

- Le hall d'entrée et la cage d'escalier menant du rez-de-chaussée au 1er étage s'inscrivent dans la même logique ornementale que la façade avant et présentent de nombreux décors de qualité : carrelages et mosaïques au sol, portes ouvragées, lambris… ;

Considérant que la CRMS a émis lors de sa séance du 29 septembre 2021 un avis favorable sur la demande de classement, tout en suggérant de documenter les états successifs de la façade arrière puisque celle-ci semble avoir subi plusieurs modifications ;

Considérant que le Collège des Bourgmestre et Echevins de la commune de Woluwe-Saint-Lambert n'a pas émis d'avis dans le délai prévu par l'article 222 § 4 du CoBAT ;

Vu la proposition du Secrétaire d'Etat chargé de l'Urbanisme et du Patrimoine, des Relations européennes et internationales, du Commerce extérieur et de la Lutte contre l'Incendie et l'Aide médicale urgente ;

Sur proposition du Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Monuments et Sites,

Après délibération,

Arrête :

Article 1er – Sont classés comme monument les façades avant et arrière, la toiture, le hall d'entrée et la cage d'escalier menant du rez-de-chaussée au 1er étage de la maison personnelle de l'architecte Frankinet sise avenue des Rogations 21 à Woluwe-Saint-Lambert, en raison de leur intérêt historique, esthétique et artistique précisé dans l'annexe I faisant partie intégrante du présent arrêté.

Le bien est connu au cadastre de Woluwe-Saint-Lambert section D, parcelle n°0158 00 N 015.

La délimitation du bien et de la zone de protection est reprise sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 2 – La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art 3 – Les façades et toitures de la maison sont maintenues sur la liste de sauvegarde à

loodramen, ijzerwerk en een sgraffito die mogelijk is ontworpen door Paul Cauchie, een collega en vriend van de architect;

- De hal en het trappenhuis die van het gelijkvloers naar de eerste verdieping leiden, volgen dezelfde ornamentele logica als de voorgevel en zijn voorzien van talrijke kwaliteitsdecoraties: vloertegels en mozaïeken op de vloer, kunstig bewerkte deuren, lambriseringen, enz.;

Overwegende dat de KCML tijdens haar vergadering van 29 september 2021 een gunstig advies heeft uitgebracht over de aanvraag, terwijl ze voorstelt de opeenvolgende staten van de achtergevel te documenteren, aangezien deze verschillende wijzigingen lijkt te hebben ondergaan;

Overwegende dat het College van Burgemeester en Schepenen van de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe geen advies heeft uitgebracht binnen de termijn vastgelegd in artikel 222 § 4 van het BWRO;

Gelet op het voorstel van de Staatssecretaris bevoegd voor Stedenbouw en Erfgoed, Europese en Internationale Betrekkingen, Buitenlandse Handel en Brandbestrijding en Dringende Medische Hulp;

Op voorstel van de Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Monumenten en Landschappen,

Na beraadslaging,

Besluit:

Artikel 1 – Worden beschermd de voor- en achtergevel, het dak, de inkomhal en het trappenhuis dat van het gelijkvloers naar de 1e verdieping leidt van de persoonlijke woning van architect Frankinet, gelegen aan de Kruisdagenlaan 21 te Sint-Lambrechts-Woluwe, worden wegens hun historische, esthetische en artistieke waarde beschermd als monument, zoals nader bepaald in bijlage I, die integrerend deel uitmaakt van dit besluit.

Het eigendom is gekend in het kadaster van Sint-Lambrechts-Woluwe, sectie D, perceel n°0158 00 N 015.

De afbakening van het goed en de vrijwaringszone wordt aangegeven op het plan in bijlage II bij dit besluit.

Art. 2 – De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat het geheel van de percelen en de wegen, alsook gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek zoals afgebakend op het plan in bijlage II van dit besluit.

Art 3 - De gevels en de daken van het huis blijven ingeschreven op de bewaarlijst als

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
CHANCELLERIE
KANSELARIJ

titre d'ensemble selon l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 02 avril 1999.

Art. 4 - Le Ministre qui a les Monuments et Sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 27 janvier 2022

Pour le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé du Développement territorial et de la Rénovation urbaine, du Tourisme, de la Promotion de l'Image de Bruxelles et du Biculturel d'Intérêt régional,

Rudi VERVOORT

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Finances, du Budget, de la Fonction publique, de la Promotion du Multilinguisme et de l'Image de Bruxelles,

Sven GATZ

geheel, volgens het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 02 april 1999.

Art. 4 - De Minister bevoegd voor Monumenten en Landschappen, wordt belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 27 januari 2022

Voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Territoriale Ontwikkeling en Stadsvernieuwing, Toerisme, de Promotie van het Imago van Brussel en Biculturele Zaken van Gewestelijk Belang,

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Financiën, Begroting, Openbaar Ambt, Promotie van Meertaligheid en van het Imago van Brussel,

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift
04 -02- 2022
Chancellerie - Kanselarij
Hamid MHAOUCHI

GOUVERNEMENT DE LA REGION BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
KANSELARIJ
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES DE LA MAISON PERSONNELLE DE L'ARCHITECTE FRANKINET SISE AVENUE DES ROGATIONS 21 A WOLUWE-SAINT-LAMBERT

Réf. cadastrale :

Woluwe-Saint-Lambert section D, parcelle n°0158 00 N 015.

Description sommaire :

Extérieur

La maison Frankinet, réalisée par l'architecte Edouard Frankinet en 1903-1904 comme maison personnelle affiche une façade de style Art nouveau géométrique de deux travées sur trois niveaux. Elle présente un grande diversité de matériaux : moellons de grès jaune à bossage au rez-de-chaussée, briques rouges aux étages, pierre blanche en travée d'entrée, l'ensemble rehaussé d'éléments de pierre bleue ouvragés.

La travée principale est rythmée horizontalement par des cordons en pierre bleue. Le soubassement, correspondant originellement aux caves hautes, est éclairé par une baie tripartite à montants de pierre bleue. Il est surmonté au bel-étage par une porte-fenêtre à garde-corps métallique au motif Art Nouveau géométrique. Le premier étage est marqué par une logette de menuiserie sur poutrelle métallique et hautes consoles, sous corniche à aisseliers et terrasse à garde-corps. Une ancre ouvragée sert de décor de part et d'autre de cette logette.

La travée d'entrée se caractérise par une large porte en bois tripartite, percée de vitraux figurant un paon et à encadrement frappé d'un mascaron. Elle est surmontée sur deux niveaux d'un oriel de plan triangulaire dont les facettes sont percées de baies étroites en plein cintre et couvert d'une toiture à pans bombés en zinc. Le sommet de cet oriel est inscrit dans un arc outrepassé à mascaron.

Le dernier niveau est marqué par six étroites baies jumelées, à encadrement délardé dessinant un arc outrepassé. La frise d'entablement est garnie de sgraffites à motifs floraux accompagnés latéralement de profils féminins se faisant face, peut-être de Paul Cauchie. L'ensemble est couronné par une corniche sur aisseliers, les latéraux étant plus longs.

L'ensemble des huisseries est conservé avec des châssis tripartites dont certains sont munis d'une traverse cintrée et d'une imposte à petit-bois et vitrage vert.

La toiture à double pan est marquée par une lucarne centrée n'apparaissant par sur les plans d'origine. Il semble toutefois qu'elle ait été ajoutée avant les années 1970, comme l'en attestent les vues aériennes.

Des travaux effectuées en 2012 ont permis un nettoyage de la façade dans le respect de son élévation d'origine.

La façade arrière présente, à l'instar de la façade avant, deux travées s'élevant sur trois niveaux. De facture beaucoup plus simple, elle est recouverte d'un enduit clair et percée de baies avec châssis à petit-bois. Trois d'entre eux sont dotés de vitraux à motifs géométriques : deux au niveau de l'imposte, le dernier dans son entièreté.

Cette façade a subi quelques modifications. Plusieurs annexes ont été ajoutées au rez-de-chaussée au fil du temps. Lors de travaux effectués selon un permis d'urbanisme de 2010, une nouvelle lucarne a été construite et les multiples annexes du rez-de-chaussée ont été démolies afin d'en reconstruire une nouvelle sur toute la largeur. A cette occasion, l'enduit de façade a été refait et les châssis ainsi que leurs vitraux ont été restaurés.

Intérieur

La porte d'entrée donne accès à un petit vestibule revêtu d'un carrelage ouvragé et donnant lui-même accès via une porte partiellement vitrée à un hall longitudinal également revêtu du même carrelage. Ce hall dessert un premier logement en duplex au rez-de-jardin et premier étage.

Au fond sur la gauche, une baie avec à arc outrepassé s'ouvre sur la cage d'escalier menant au premier étage. L'ensemble des marches est en marbre, la première créant une sorte de palier et décorée d'un motif floral géométrique. Cette cage d'escalier particulièrement étroite est entièrement décorée de lambris, de lampadaires et de papiers peints aux motifs floraux, l'ensemble d'inspiration orientale. Le plafond, est également décoré de lambris dessinant des arc outrepassés.

Cet escalier mène à un palier permettant d'emprunter un autre escalier nettement moins décoré et menant lui-même aux logements des deuxième et troisième étages.

GOUVERNEMENT DE LA REGION BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
KANSELARIJ
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING

Intérêt du bien selon les critères définis à l'article 206, 1° du Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire :

Intérêt historique

L'avenue des Rogations fait partie du quartier du Linthout dont la création est liée à l'aménagement des boulevards de ceinture décidé par Léopold II et selon les plan de Victor Besme. Parallèlement à la création du boulevard, les artères secondaires du quartier sont tracées dont l'avenue Albert Jonnart (originellement avenue Jean Linden) et l'avenue des Rogations. Les terrains sont principalement acquis par la bourgeoisie bruxelloise qui désirait s'éloigner du centre-ville surpeuplé. Cette bourgeoise développe alors un style architectural riche en matériaux et ornementations. Une minorité de cette bourgeoisie adopte un style dérivé de l'Art Nouveau d'Horta et de Hankar. A Woluwe-Saint-Lambert, ce sont principalement Hamesse, Damman, Van Hemelryck ou encore Frankinet qui sont choisis par la bourgeoisie en tant que représentants de la tendance de l'Art Nouveau géométrique.

Le bâtiment du 21 avenue des Rogations à Woluwe-Saint-Lambert fut la maison personnelle ainsi que le bureau de l'architecte Edouard Frankinet (1877-1937). Ayant suivi ses études d'architecte à l'école Saint-Luc de Liège, il se détache rapidement des conceptions traditionnalistes qui y étaient enseignées pour développer le nouveau style propagé par Horta, Hankar et Vandevelde dans la première décennie du 20e siècle. Il débute sa carrière à Bruxelles de 1900 à 1907 et réalise plusieurs hôtels particuliers d'esprit Art Nouveau à Woluwe-Saint-Lambert dont son habitation personnelle et bureau au 21 de l'avenue des Rogations. Il se lie alors d'amitié avec Paul Cauchie qui orne certains de ses bâtiments de sgraffites. Cette période correspond à la phase Art Nouveau de l'architecte dont la renommée est toutefois essentiellement liée à la reconstruction de la ville de Dinant après la Première Guerre Mondiale.

Intérêt esthétique et artistique

La maison Frankinet est un exemple représentatif d'une maison d'habitation du début du 20e siècle. Elle témoigne du style Art Nouveau géométrique qui fait son apparition au tournant des 19e et 20e siècles, principalement dans les maison bourgeoises. Cette architecture, qui se démocratise avec la génération d'architectes dont Edouard Frankinet fait partie, met principalement l'accent sur le traitement architectural des façades richement décorées.

La façade avant se distingue par sa riche ornementation et ses jeux de matériaux : moellons de grès jaune à bossage au rez-de-chaussée, briques rouges aux étages, pierre blanche en travée d'entrée, l'ensemble rehaussé d'éléments de pierre bleue ouvragés.A cela s'ajoutent de nombreux ressauts, des jeux de lignes et de courbes, ainsi que des vitraux et des ferronneries ouvragées. S'y trouve également un sgraffite probablement de la main de Paul Cauchie, ami de l'architecte avec lequel il a travaillé à plusieurs reprises.

La façade avant forme un ensemble particulièrement homogène avec les habitations des numéros 15, 17 et 19 également conçues par Edourad Frankinet et dont l'ensemble a été inscrit sur la liste de sauvegarde par l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 2 avril 1999.

Au-delà de la façade avant, le hall d'entrée et la cage d'escalier sont également richement ornementés. Ils s'inscrivent dans la même logique ornementale que la façade avant et présentent de nombreux décors de qualité : carrelages et mosaïques au sol, portes ouvragées, lambris…Il s'agissait peut-être de pièces menant vers des espaces de réception et dont la décoration était dès lors pensée dans la prolongation de la façade avant.

La maison Frankinet est en outre une maison d'architecte puisque Edouard Frankinet en fit sa maison d'habitation ainsi que son bureau. Son bureau, installé dans une annexe dans le jardin a été démoli, tandis que le reste de la maison a subi quelques transformations liées à l'aménagement des trois logements, principalement aux étages. Malgré ces différentes interventions, les façades avant et arrière, la toiture et le hall d'entrée ainsi que la cage d'escalier ont toujours été rénovés dans le respect de leurs qualités patrimoniales et ont par conséquent conservé leur intérêt intrinsèque.

GOUVERNEMENT DE LA REGION BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
KANSELARIJ
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING

Bibliographie :

A. VAN LOO (DIR.), Dictionnaire de l'architecture en Belgique de 1830 à nos jours, 2003, pp.196-197 et 312.
J. VANDERPERREN, De samenwerking Cauchie – Frankinet. Een hypothese voor het auteurschap van de woning Frankenstraat n°5 in Etterbeek, *M&L*, 2, 6, 1983, pp.8-18.
18/PFU/270724
18/PFU/285374
https://www.architectshousesbrussels.be/Residence/106
https://archizest.com/About

Vu pour être annexé à l'arrêté du 27 janvier 2022,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé du Développement territorial et de la Rénovation urbaine, du Tourisme, de la Promotion de l'Image de Bruxelles et du Biculturel d'Intérêt régional,

Rudi VERVOORT

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Finances, du Budget, de la Fonction publique, de la Promotion du Multilinguisme et de l'Image de Bruxelles,

Sven GATZ

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift
04 -02- 2022
Chancellerie - Kanselarij
Hamid MHAOUCHI

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
KANSELARIJ
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING

BIJLAGE I BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN DE PERSOONLIJKE WONING VAN ARCHITECT FRANKINET GELEGEN AAN DE KRUISDAGENLAAN 21 TE SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE

Kadastrale ref.:

Sint-Lambrechts-Woluwe, sectie D, perceel n°0158 00 N 015.

Beknopte beschrijving:

Exterieur

Het huis Frankinet, dat in 1903-1904 door architect Edouard Frankinet als woonhuis werd gebouwd, heeft een geometrische art-nouveauvoorgevel met twee traveeën op drie niveaus. Het biedt een grote verscheidenheid aan materialen: gele zandbreuksteen met bossage op het gelijkvloers, rode baksteen op de bovenverdiepingen, natuursteen in de ingangstravee, dit alles verrijkt met fijn bewerkte hardstenen elementen.

De hoofdtravee wordt horizontaal onderbroken door randen van blauwe hardsteen. De onderbouw, die oorspronkelijk overeenkwam met de hoge kelder, wordt verlicht door een drieledige muuropening met blauwe hardstenen stijlen. Daar bovenop, op de bel-étageverdieping, is een vensterdeur te zien met een metalen balustrade in een geometrisch art-nouveau-ontwerp. De eerste verdieping wordt gekenmerkt door een erker in houtwerk op een metalen balk en hoge consoles, onder een kroonlijst met bogen en een terras met een balustrade. Als versiering is aan weerszijden van deze erker een fijn bewerkt anker aangebracht.

De ingangstravee wordt gekenmerkt door een grote drieledige houten deur met glas-in-loodramen met een pauw en een lijst met een mascaron. Deze travee wordt op twee niveaus bekroond door een driehoekige erker waarvan de facetten worden doorsneden door smalle rondboognissen en overdekt worden door een koepelvormig zinken dak. De bovenkant van deze erker heeft de vorm van een hoefijzerboog met een mascaron.

De laatste verdieping wordt gemarkeerd door zes smalle dubbelramen, met een afgeronde omlijsting in de vorm van een hoefijzerboog. De fries van het entablement is versierd met florale sgraffitomotieven, aan de zijkanten vergezeld van tegenover elkaar geplaatste vrouwelijke profielen, mogelijk van Paul Cauchie. Het geheel heeft een kroonlijst op hoekdwarsstangen, waarvan die aan de zijkant langer zijn.

Alle raamkozijnen zijn bewaard gebleven met driedelige vleugels, waarvan sommige een gewelfde dwarsbalk hebben en een bovenlicht met spijlen en groene beglazing.

Het dubbelzijdige dak wordt gekenmerkt door een gecentreerde dakkapel die niet op de oorspronkelijke plannen voorkomt. Deze dakkapel lijkt echter te zijn toegevoegd vóór de jaren 1970, zoals blijkt uit luchtfoto's.

Dankzij de in 2012 uitgevoerde werkzaamheden kon de gevel worden gereinigd in overeenstemming met de oorspronkelijke gevel.

De achtergevel heeft twee traveeën op drie niveaus, net als de voorgevel. Deze achtergevel is veel eenvoudiger van opzet, is bedekt met lichtgekleurd pleisterwerk en heeft raamopeningen met spijlen. Drie ervan hebben glas-in-loodramen met geometrische patronen: twee ter hoogte van het bovenlicht, de laatste in zijn geheel.

Deze gevel heeft enkele wijzigingen ondergaan. Aan het gelijkvloers zijn in de loop der jaren verschillende bijgebouwen toegevoegd. Tijdens werkzaamheden in het kader van een bouwvergunning uit 2010 werd een nieuwe dakkapel gebouwd en werden de meerdere bijgebouwen op het gelijkvloers afgebroken om over de hele breedte een nieuw te bouwen. Bij deze gelegenheid werd het pleisterwerk van de gevel vernieuwd en werden de ramen met hun glas-in-loodramen gerestaureerd.

Interieur

De toegangsdeur leidt naar een kleine hal met fijn bewerkte tegelvloer en een gedeeltelijk beglaasde deur leidt naar een hal in de lengterichting met dezelfde tegelvloer. Deze hal leidt naar een eerste duplexwoning op tuinniveau en eerste verdieping.

Achteraan links geeft een erker met een hoefijzerboog toegang tot het trappenhuis dat naar de eerste verdieping leidt. Alle treden zijn van marmer, waarvan de eerste een soort bordes vormt en versierd is met een geometrisch bloemenpatroon. Dit bijzonder smalle trappenhuis is geheel versierd met lambriseringen, lampen en gebloemd behang, alle van oosterse inspiratie. Het plafond is ook versierd met lambriseringen in de vorm van hoefijzerbogen.

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
KANSELARIJ
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING

Deze trap leidt naar een overloop die uitkomt op een andere, minder versierde trap, die op zijn beurt naar de wooneenheden op de tweede en derde verdieping leidt.

Waarde van het goed volgens de criteria die worden bepaald in artikel 206, 1° van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening:

Historische waarde

De Kruisdagenlaan maakt deel uit van de Linthoutwijk, waarvan de aanleg verband houdt met de aanleg van de ringlanen waartoe Leopold II besloot en volgens de plannen van Victor Besme. Parallel met de aanleg van de boulevard werden ook de secundaire verkeersaders van de wijk aangelegd, waaronder de Albert Jonnartlaan (oorspronkelijk de Jean Lindenlaan) en de Kruisdagenlaan. De gronden werden voornamelijk aangekocht door de Brusselse bourgeoisie die weg wilde uit het overbevolkte stadscentrum. Deze bourgeoisie ontwikkelde een architectonische stijl rijk aan materialen en versieringen. Een minderheid van deze bourgeoisie nam een stijl aan die was afgeleid van de art nouveau van Horta en Hankar. In Sint-Lambrechts-Woluwe waren het vooral Hamesse, Damman, Van Hemelryck en Frankinet die door de bourgeoisie werden gekozen als vertegenwoordigers van de geometrische art-nouveautrend.

Het gebouw in de Kruisdagenlaan 21 in Sint-Lambrechts-Woluwe was de persoonlijke woning en het kantoor van architect Edouard Frankinet (1877-1937). Na zijn architectuurstudie aan het Luikse Saint-Luc brak hij al snel met de traditionalistische concepten die daar werden onderwezen om de nieuwe stijl te ontwikkelen die in het eerste decennium van de 20e eeuw werd gepropageerd door Horta, Hankar en Vandevelde. Hij begon zijn carrière in Brussel van 1900 tot 1907 en bouwde verschillende herenhuizen in art-nouveaustijl in Sint-Lambrechts-Woluwe, waaronder zijn persoonlijke woning en kantoor in de Kruisdagenlaan 21. Hij raakte bevriend met Paul Cauchie, die enkele van zijn gebouwen met sgraffiti versierde. Deze periode komt overeen met de art-nouveaufase van de architect, wiens roem echter vooral verbonden is met de wederopbouw van de stad Dinant na de eerste wereldoorlog.

Esthetische en artistieke waarde

Het huis Frankinet is een representatief voorbeeld van een woonhuis uit het begin van de 20e eeuw. Het getuigt van de geometrische art-nouveaustijl die rond de eeuwwisseling van de 19e en 20e eeuw opkwam, voornamelijk in burgerhuizen. Deze architectuur, die democratischer werd met de generatie architecten waarvan Edouard Frankinet deel uitmaakte, richtte zich vooral op de architectonische behandeling van rijkelijk versierde gevels.

De voorgevel onderscheidt zich door de rijkelijke versiering en de grote verscheidenheid aan materialen: gele zandbreuksteen met bossage op het gelijkvloers, rode baksteen op de bovenverdiepingen, natuursteen in de ingangstravee, dit alles verrijkt met fijn bewerkte arduinen elementen. Daarnaast zijn er talrijke andere uitsprongen, het spel van lijnen en rondingen, alsmede glas-in-loodramen en smeedijzerwerk. Er is ook een sgraffito die waarschijnlijk van Paul Cauchie is, een vriend van de architect waarmee hij verschillende keren heeft samengewerkt.

De voorgevel vormt een bijzonder homogeen geheel met de huizen nrs. 15, 17 en 19, eveneens van de hand van Edouard Frankinet, die bij besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 2 april 1999 op de bewaarlijst werden geplaatst.

Naast de voorgevel zijn ook de hal en het trappenhuis rijkelijk versierd. Zij volgen dezelfde ornamentele logica als de voorgevel en hebben talrijke kwaliteitsdecoraties: vloertegels en mozaïeken, fijn bewerkte deuren, lambriseringen, enz. Dit kunnen kamers zijn geweest die naar ontvangstruimten leidden en waarvan de decoratie dus was ontworpen als voortzetting van de voorgevel.

Het huis Frankinet is ook een architectenhuis, want Edouard Frankinet maakte er zijn woning en kantoor van. Zijn kantoor, dat zich in een bijgebouw in de tuin bevond, is afgebroken, terwijl de rest van het huis enkele veranderingen heeft ondergaan in verband met de ontwikkeling van de drie wooneenheden, voornamelijk op de verdiepingen. Ondanks deze verschillende ingrepen zijn de voor- en achtergevel, het dak en de inkomhal alsook het trappenhuis steeds gerenoveerd met respect voor hun erfgoedkwaliteiten en hebben zij bijgevolg hun intrinsiek belang behouden.

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
CHANCELLERIE
KANSELARIJ

Bibliografie:

A. VAN LOO (DIR.), Dictionnaire de l'architecture en Belgique de 1830 à nos jours, 2003, pp.196-197 en 312.
J. VANDERPERREN, De samenwerking Cauchie – Frankinet. Een hypothese voor het auteurschap van de woning Frankenstraat n°5 in Etterbeek, *M&L*, 2, 6, 1983, pp.8-18.
18/PFU/270724
18/PFU/285374
https://www.architectshousesbrussels.be/Residence/106
https://archizest.com/About

Gezien om te worden gehecht aan het besluit van 27 januari 2022

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Territoriale Ontwikkeling en Stadsvernieuwing, Toerisme, de Promotie van het Imago van Brussel en Biculturele Zaken van Gewestelijk Belang,

Rudi VERVOORT

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Financiën, Begroting, Openbaar Ambt, Promotie van Meertaligheid en van het Imago van Brussel,

Sven GATZ

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift
04 -02- 2022
Chancellerie - Kanselarij
Hamid MHAOUCHI

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
CHANCELLERIE
KANSELARIJ

ANNEXE II A L' ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES DE LA MAISON PERSONNELLE DE L'ARCHITECTE FRANKINET SISE AVENUE DES ROGATIONS 21 À WOLUWE-SAINT-LAMBERT

BIJLAGE II BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN DE PERSOONLIJKE WONING VAN ARCHITECT FRANKINET GELEGEN AAN DE KRUISDAGENLAAN 21 TE SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE

DELIMITATION DU BIEN ET DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN HET GOED EN DE VRIJWARINGSZONE

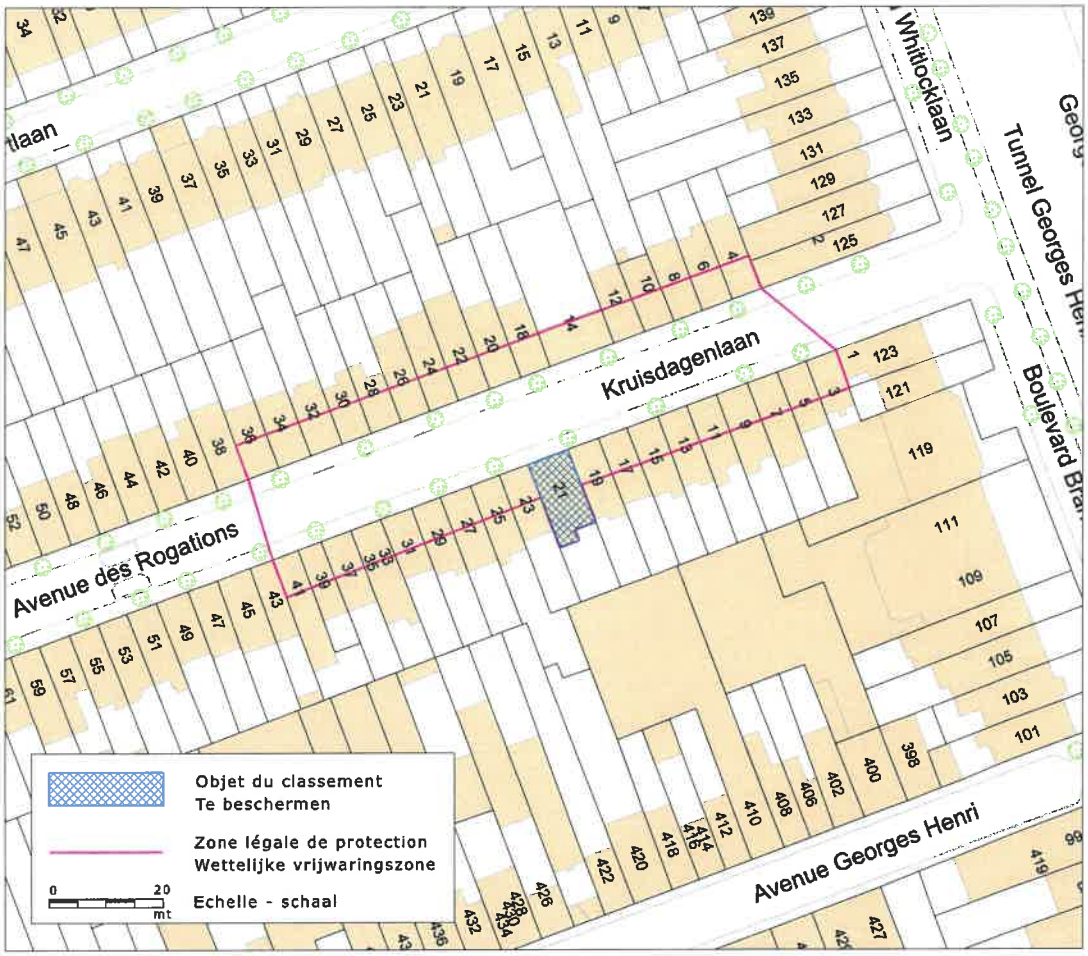

Vu pour être annexé à l'arrêté du,
27 janvier 2022
Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé du Développement territorial et de la Rénovation urbaine, du Tourisme, de la Promotion de l'Image de Bruxelles et du biculturel d'intérêt régional

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van,
27 januari 2022
De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor territoriale Ontwikkeling en Stadsvernieuwing, Toerisme, de Promotie van het Imago van Brussel en Biculturele Zaken van gewestelijk Belang

Rudi VERVOORT

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Finances, du Budget, de la Fonction publique, de la Promotion du Multilinguisme et de l'Image de Bruxelles

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Financiën, Begroting, Openbaar Ambt, de Promotie van Meertaligheid en van het Imago van Brussel

Sven Gatz

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift
04 -02- 2022
Chancellerie - Kanselarij
Hamid MHAOUCHI